

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри філософії

_____ Тарароєв Я.В.
(підпис) (ініціали та прізвище)

« _____ » _____ 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«СУЧАСНІ ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ
НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ»

рівень вищої освіти - другий (магістерський)

галузь знань _____
(шифр і назва)

спеціальність _____
(шифр і назва)

спеціалізація _____
(шифр і назва)

вид дисципліни - вибіркова

форма навчання – денна/заочна

Харків – 2022 рік

ЛИСТ ЗАТВЕРДЖЕННЯ

Робоча програма з навчальної дисципліни «Сучасні філософські проблеми наукового пізнання»

Розробники:

зав. каф. філософії, проф.

_____ Тарароєв Я.В.
(підпис) (ініціали та прізвище)

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри філософії.

Протокол № ____ від «__» _____ 2022 року.

Завідувач кафедри філософії _____ Тарароєв Я.В.
(підпис)

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Шифр та назва спеціальності	ПІБ голови групи забезпечення	Підпис

Голова групи забезпечення спеціальності _____

« _____ » _____ 2022 р.

ЛИСТ ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Дата засідання кафедри-розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Голови груп забезпечення спеціальностей

МЕТА, КОМПЕТЕНТНОСТІ, РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТА

Спецкурс "Сучасні філософські проблеми наукового пізнання" розрахований на студентів-магістрів і ставить за мету поглиблене вивчення найбільш актуальних проблем, які мають особливе науково-теоретичне і практичне значення. Він спирається на знання загальноосвітніх дисциплін, які студенти вивчали на протязі п'яти років в університеті.

КОМПЕТЕНТНОСТІ

Основними завданнями дисципліни є:

- забезпечення розуміння того, що філософія є методологічною основою науки і теоретичним механізмом побудови наукової картини світу;
- ознайомлення студентів з найбільш актуальними світоглядними проблемами, які сьогодні намагаються розв'язати філософія й наука;
- закріплення і поглиблення навичок методологічного аналізу природничих, технічних і гуманітарних проблем, які мають як теоретичне, так і практичне значення.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Внаслідок вивчення дисципліни студенти повинні

Знати:

- історичні межі, корені й умови виникнення філософії науки;
- особливості сучасної філософії пізнання;
- філософські основи методології наукового дослідження і їхнє значення для формування світогляду майбутніх інженерів та науковців;
- основні проблеми філософії науки.

Вміти:

- самостійно аналізувати проблеми, які стоять сьогодні перед суспільством; □ обґрунтувати свою світоглядну та громадську позицію, враховуючи набуті за роки знання;
- знаходити точки дотику філософії та науки і розуміти діалектику їх взаємодії.

Бути ознайомленими:

- з новітніми досягненнями в галузі науки, філософії і соціальної діяльності людства;
- з новими методологіями в сучасній філософії науки;
- з різними філософськими концепціями суспільного розвитку.

СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вивчення цієї дисципліни безпосередньо спирається на:	На результати вивчення цієї дисципліни безпосередньо спираються:

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(розподіл навчального часу за семестрами та видами навчальних занять)

Семестр	Загальний обсяг			За видами аудиторних занять (годин)			Індивідуальні завдання студентів (КП, КР, РГ, Р, РЕ)	Поточний контроль Контрольні роботи кількість робіт	Семестровий контроль	
	Всього годин) / кредитів ECTS	з них		Лекції	Лабораторні заняття	Практичні заняття, семінари			Залік	Екзамен
		Аудиторні заняття годин	Самостійна робота годин							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
3	3	48	42	32		16			так	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до загального обсягу складає 53 (%):

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п.	Види навчальних занять (Л, ЛЗ, ПЗ, СР)	Кількість годин	Номер семестру (якщо дисципліна викладається у декількох семестрах). Назви змістових модулів. Найменування тем та питань кожного заняття. Завдання на самостійну роботу.	Рекомендована література
1	Л	2	Т.1. Предмет філософії науки. 1. Сутність філософії. 2. Філософія науки: становлення та етапи. 3. Функції і роль філософії в науковому пізнанні. 4. Наука як об'єкт полі дисциплінарного вивчення. 5. Наука як система знання. 6. Наука як діяльність.	1-28
2	ПЗ	2	Т.1. Предмет філософії науки. 1. Філософія як складне культурно-історичне явище, яке змінюється. 2. Основні функції філософії в науковому пізнанні. 3. Наука як об'єкт полі дисциплінарного вивчення. 4. Методологія науки. Методологічний аналіз. Логіка науки. 5. Динамізм і незавершеність науки. 6. Наука як діяльність.	1-28
3	Л	2	Т.2. Філософія науки як прикладна логіка: логічний позитивізм. Фальсифікаціонізм К. Поппера. 1. Методологічна концепція логічного позитивізму. 2. Проблема демаркації. 3. Принцип верифіцируемості. 4. Філософські і логічні передумови фальсифікаціонізму К. Поппера. 5. Фальсифіцируемість як критерій демаркації.	1-28
4	Л	2	Т.3. Розрив з кумулятивізмом: Томас Кун. Епістемологічний анархізм Пола Фейєрабенда. 1. Поняття парадигми як найважливіше у концепції Т. Куна. 2. Поняття „нормальна” наука за Т. Куном. 3. Поняття наукової революції в концепції Т. Куна. 4. Критика наївного кумулятивізму П. Фейєрабендом.	1-28
5	ПЗ	2	Т. 2-3. Історичні границі, коріння та умови виникнення філософії науки. 1. Методологічна концепція логічного позитивізму. 2. Емпіричний базис як найважливіше поняття методології логічного позитивізму. 3. Проблема демаркації. 4. Філософські й логічні передумови фальсифікаціонізму К. Поппера.	1-28

			<p>5. Поняття парадигми як найважливіше в концепції Т.Куна.</p> <p>6. Критика наївного кумулятивізму П. Фейєрабендом.</p>	
6	Л	2	<p>Т.4. Сучасна філософія пізнання: основні категорії й принципи.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Філософія пізнання: діалог підходів. 2. Поняття суб'єкта й об'єкта, їх багатолічність і багаторівневність. 3. Почуттєве й логічне (абстрактне) пізнання. 	1-28
7	Л	2	<p>Т.5. Наукове знання, його природа й типологія.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Знання, його природа й типологія. 2. Розуміння знання Платоном і Аристотелем, апіорне знання за І. Кантом, абсолютне знання в розумінні Г.Гегеля. 3. Знання в його співвідношенні з реальністю, свідомістю, типами діяльності. 4. Раціональне, його типи, співвідношення з ірраціональним у науковому пізнанні. 5. Поняття структури й види структур наукового знання. 	1-28
8	Л	2	<p>Т.6. Структура пізнавальної діяльності, її особливості у науковому пізнанні.</p> <p>Про розуміння людської діяльності.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Репрезентація як засіб уявлення об'єкта в повсякденному й науковому знанні. 2. Інтерпретація як науковий метод і базова процедура пізнання. 3. Соціальна природа пізнавальних конвенцій. 4. Суб'єктивний, об'єктивний, соціальний зміст діяльності. 	1-28
9	ПЗ	2	<p>Т. 4-6. Філософія пізнання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Філософія пізнання: діалог підходів. 2. Почуттєве й логічне (абстрактне) пізнання). 3. Знання, його природа й типологія. 4. Раціональне, його типи, співвідношення з ірраціональним у науковому пізнанні. 5. Поняття структури й види структур наукового знання. 6. Структура пізнавальної діяльності, її особливості в науковому пізнанні. 	1-28
10	Л	2	<p>Т. 7. Проблема надійності знання. Поняття істини у філософії науки.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Скептицизм і пізнаванність світу. 2. Епістемологічний релятивізм. 3. Проблема істини в епістемології й філософії науки. 4. Сучасна відмова від поняття істини. 5. Істинні оцінки знання в історії пізнання. 6. Наукова раціональність і істина. 	1-28

11	ПЗ	2	<p>Т. 7. Проблема надійності знання. Поняття істини у філософії науки.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Скептицизм і пізнаванність світу. 2. Епістемологічний релятивізм в історії філософії пізнання. 3. Проблема істини в епістемології й філософії науки. 	1-28
			<ol style="list-style-type: none"> 4. Сучасна відмова від поняття істини. 5. Істинні оцінки знання в історії пізнання. 6. Відношення між поняттями „абсолютна істинавідносна істина”. 7. Наукова раціональність і істина. Раціональність як відповідність „законам розуму”. 	
12	Л	2	<p>Т.8. Філософські основи методології наукового дослідження.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність повсякденного й наукового пізнання. 2. Поняття про метод і методологію наукового дослідження. 3. Типологія методів наукового дослідження. 	1-28
13	Л	2	<p>Т.9. Логіка процесу наукового дослідження.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Наукові факти і їхня роль у науковому дослідженні. 2. Поняття наукової проблеми, її постановка й формулювання. 3. Зміст наукової гіпотези, її висування й формування. 4. Сутність теорії і її роль у науковому дослідженні. 	1-28
14	Л	4	<p>Т.10. Рівні й методи наукового дослідження.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття й зміст рівнів наукового дослідження. 2. Методи збору емпіричної інформації. 3. Методи теоретичного узагальнення емпіричної інформації. 4. Теоретичні методи наукового дослідження. 	1-28
15	ПЗ	4	<p>Т. 8-10. Методологія наукового дослідження.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про метод і методологію наукового дослідження. 2. Типологія методів наукового дослідження. 3. Наукові факти і їхня роль у науковому дослідженні. 4. Актуалізм і теоретизм. 5. Що значить поставити та як сформулювати проблему. 6. Гіпотеза. Види гіпотез. Змістовний аспект гіпотези, її структура. 7. Поняття теорії як форми наукового знання. 8. Методи збору емпіричної інформації (спостереження; експеримент; порівняння й вимір). 9. Загально логічні методи наукового дослідження (аналіз; синтез; абстрагування; узагальнення; індукція; дедукція; аналогія та інші). 10. Теоретичні методи наукового дослідження (форалізація; ідеалізація; аксіоматичний метод; гіпотетико-дедуктивний метод; сходження від абстрактного до конкретного). 	1-28

16	Л	2	Т. 11. Наукове пояснення. Семантична концепція розуміння. 1. Пояснення як найважливіша функція наукової теорії. 2. Семантична концепція розуміння. 3. Розуміння як інтерпретація.	1-28
17	Л	2	Т. 12. Нові методології в сучасній філософії науки. Синергетика, евристика. 1. Синергетика – як один із провідних напрямків сучасної науки. 2. Самоорганізація – джерело й основа еволюції систем. 3. Евристика як розділ методології.	1-28
18	ПЗ	2	Т.12. Нові методології в сучасній філософії науки. 1. Синергетика – як один із провідних напрямків сучасної науки. 2. Моделі методологічної рефлексії над синергетичною дослідницькою стратегією. 3. „Нелінійність” як одне з вузлових концептуально значимих понять. 4. Самоорганізація – джерело й основа еволюції системи. 5. Евристика як розділ методології. 6. Моделі евристичної діяльності.	1-28
19	Л	2	Т.13. Проблеми динаміки наукового пізнання. 1. Становлення й розвиток наукової теорії. 2. Проблема раціональності наукового пізнання. 3. Методологія науки й творчості. 4. Моделі наукового пошуку.	1-28
20	Л	4	Т.14. Основи диференціації наук. Можливості науки. 1. Онтологічна, гносеологічна, соціальна підстава диференціації наук. 2. Гносеологічний статус наукової картини світу. 3. Ціннісна суверенність науки.	1-28
21	ПЗ	2	Т. 14. Основи диференціації наук. Майбутнє науки. 1. Онтологічна, гносеологічна, методологічна, соціальна підстава диференціації наук. 2. Наукова картина світу. 3. Космологічні моделі картини світу. 4. Трансперсоналістичне пізнання світу.	1-28
Разом (годин)		60		

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва видів самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання лекційного матеріалу	5
2	Підготовка до практичних(лабораторних, семінарських) занять	5
3	Самостійне вивчення тем та питань, які не викладаються на лекційних заняттях	20
4	Виконання індивідуального завдання:	12
5	Інші види самостійної роботи	0
	Разом	42

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

№ з/п	Теми рефератів	Терміни виконання (на якому тижні)
1.	Роль і функції філософії в науковому пізнанні.	Протягом семестру
2.	Наука, узагальнені особливості наукових знань.	
3.	Наукова картина світу та її гносеологічний статус.	
4.	Особливості розвитку науки та її історіографія (Стародавній світ, середні віки, епоха Відродження, новий та сучасний час)	
5.	Класична і посткласична наука та філософський вплив на них.	
6.	Циклічні моделі розвитку науки (моделі Т.Куна та І. Лакатоса).	
7.	Метафізична концепція розвитку науки та її особливості.	
8.	Наукове знання, його природа та типологія.	
9.	Методи опосередкованої оцінки істинності наукових знань.	
10.	Гносеологічні основи наукового пізнання.	
11.	Епістемологічний анархізм П. Фейєрабенда.	
12.	Сучасна епістемологія та її особливості.	
13.	Структурні рівні наукового знання та їх особливості.	
14.	Сучасна наука, особливості її розвитку та проблеми.	
15.	Філософські та логічні підстави оцінки наукового знання у теорії К. Поппера.	
16.	Новації в сучасній філософії науки. Сінергетика і евристика.	
17.	Наукове та позанаукове знання у сучасній філософії науки.	
18.	Методи збору емпіричної інформації дослідження.	
19.	Методи теоретичного узагальнення емпіричної інформації.	
20.	Види наукового пояснення (дедуктивно-номологічне, раціональне, потенціональне)	
21.	Співвідношення та порозуміння метода та методології в наукових дослідженнях.	
22.	Філософські проблеми Моделювання як узагальненого метода дослідження.	
23.	Місце та роль спостереження у науковому дослідженні.	
24.	Наукові факти та їх роль в наукових дослідженнях.	

25.	Проблема, парадигма, наукова програма як джерело наукових досліджень.
26.	Гіпотеза і теорія як форма наукового пізнання.
27.	Наука, її роль та місце в сучасному світі.
28.	Поняття істини та її концепції в наукового пізнанні.
29.	Творчість як конструктивний принцип сучасної науки.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Лекції – викладення теоретичного матеріалу лектором згідно навчальної програми і розподілу годин поміж темами. Використовуються різні інтерактивні форми активізації аудиторії та відеопрезентації вербальної інформації. Лектор має власний конспект, що відображає основний зміст теми, студенти занотовують нову інформацію у власні конспекти.

Практичні заняття – проводяться у формі семінарських занять або практикуму. Для семінарських занять студенти опрацьовують лекційний матеріал, готують виступи з використанням навчальної і наукової літератури, виступають з рефератами та есе. Лектор оцінює активність студентів впродовж семінару за прийнятою шкалою оцінок в балах. Практикум передбачає виконання у присутності викладача самостійного завдання, розв’язання задачі або написання есе та обговорення обраних алгоритмів та отриманих результатів. Практична робота оцінюється викладачем. Семінарські заняття і практикуми можуть бути побудовані у формі ділової гри або дискусії.

Написання реферату – вид самостійної роботи, що виконується студентом поза аудиторними годинами. Студент вільно обирає тематику з числа тем, які пропонуються планами семінарських занять, або узгоджує з викладачем ініціативну тематику. Наступним кроком студент здійснює бібліографічний пошук, використовуючи бібліотечні фонди або інтернет-ресурси. Також складає план реферату або ставить питання, на які треба отримати аргументовану відповідь. Опанувавши джерела за темою (не менше трьох), студент реферує зміст наукових джерел таким чином, аби розкрити зміст питань або дати відповідь на поставлені питання. Обсяг реферату – до 10 стандартних сторінок, набраних на комп’ютері або написаних власноруч. Реферат оформлюється згідно існуючому в університеті стандарту. Реферат зачитується або його основний зміст доповідається у вільній формі на семінарському занятті, і студент отримує оцінку від викладача.

Індивідуальне завдання – вид самостійної роботи поза аудиторними годинами, коли студент, використовуючи лекційний матеріал та додаткові джерела знань, розробляє тему, практичного спрямування. Це може бути розробка певної методики, створення програми соціологічного дослідження або розробка інструментарію.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

1. Підсумковий (семестровий) контроль проводиться у формі екзамену або шляхом накопичення балів за поточним контролем по змістовним модулям.

Екзамен – письмова або усна відповідь на питання, що містяться в екзаменаційному білеті. Питання екзаменаційних білетів можуть доводитися до студентів заздалегідь. Екзаменаційні білети готує лектор, вони затверджуються на засіданні кафедри і підписуються завідувачем кафедри. Екзаменатора призначає завідувач кафедри. Він має оцінити якість відповіді студента за прийнятою шкалою академічних оцінок.

2. Поточний контроль проводиться за результатами роботи студентів на семінарських заняттях, методом оцінювання контрольних робіт, шляхом оцінювання рефератів, індивідуальних завдань, ведення конспектів лекцій.

Контроль на семінарських заняттях – оцінювання виступів студентів, відповідей на питання поставлені викладачем, оцінювання внеску окремих студентів у групову роботу, наприклад, активність в діловій грі.

Контрольна робота – вид поточного контролю знань студентів, який має на меті виявити рівень знань студентів та практичні навички, що отримані за пройденим матеріалом. Дата проведення контрольної роботи доводиться до студентів і призначається по завершенню вивчення одного або кількох змістових модулів. Питання або практичні завдання готує викладач, що веде практичні заняття, вони узгоджуються з лекційними питаннями і тематикою семінарських занять. Завдання можуть передбачати творчу роботу, відповідь на проблемне питання тощо. Контрольна робота виконується у письмовій формі в присутності викладача, оцінюється за прийнятою шкалою і оцінка може використовувати викладачем для підрахунку кумулятивного балу за підсумками вивчення дисципліни.

Перевірка лекційного конспекту – проводиться в рамках практичного заняття, присутність на лекції і ведення конспекту може оцінюватися в балах та враховуватися у кумулятивній оцінці.

Індивідуальні завдання, реферати, есе – оцінюються викладачем або за результатами доповіді на практичному занятті або окремо за наданим текстом.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ, ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ТА УМІНЬ (НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS)

Таблиця 1. Розподіл балів для оцінювання поточної успішності студента

Поточне тестування та самостійна робота							Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2			
T1	T2,3	T4,5,6	T7	T8,9,10	T11,12	T13,14	
8	12	25	11	21	12	11	100

Таблиця 2. Шкала оцінювання знань та умінь: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 ... 100	A	відмінно
82 ... 89	B	добре
74 ... 81	C	
64 ... 73	D	задовільно
60 ... 63	E	
35 ... 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 ... 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

- 1) навчальна програма;
- 2) робоча навчальна програма;
- 3) плани семінарських занять;
- 4) екзаменаційні питання;
- 5) бібліотечний фонд університету і кафедри;
- 6) електронні версії навчальної і наукової літератури.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Александров Ю.В. Астрономія: Історико-методологічний нарис. – К., 1999.
2. Білуха М. Т. Основи наукових досліджень. — К. «Вища школа», 2003
6. Будко В.В. Філософія науки : навчальний посібник. – Х., 2005.
3. Габермас Ю. Філософський дискурс модерну. К., 2000.
4. Габович А. Г. Основи наукових досліджень — К., 2007
5. Горбатенко І. Ю. Основи наукових досліджень: підручник — К. 2001.
6. Грищенко І. М. Основи наукових досліджень — К., 2001.
7. Єріна А. М. Методологія наукових досліджень – К. 2004.
8. Кравчук, Н. Я. Основи наукових досліджень — Тернопіль, 2006.
9. Ковальчук, В. В. Основи наукових досліджень — К., 2005.
10. Колесников О. В. Основи наукових досліджень — К., 2011.
11. Корягін М. В. Основи наукових досліджень: навч. посібник – К, 2014.
12. Кун Томас. Структура наукових революцій. – К., 2001.
13. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень – К. 2003.
14. Лудченко А. А. Основи наукових досліджень – К., 2000
15. Марцин В. С. Основи наукових досліджень. – Львів, 2002.
16. Мельник В.П. Філософія. Наука. Техніка: Методолого-світоглядний аналіз Львів: 2010
17. Чуйко В.Л. Рефлексія основоположень методології філософії науки – К. 2000.
18. Пікашова Т.Д. Розвиток наукових знань у ХІХ столітті. – К., 2001.
19. Петрушенко В.Л. Епістемологія як філософська теорія знання – Львів, 2000.
20. Пилипчук, М. І. Основи наукових досліджень – К., 2007.
21. Пілюшенко В.Л. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення – Київ, 2004.
22. Попович М.В. Раціональність і виміри людського буття . – К. 1997
21. Пугач Б.Я. Фундаментальні проблеми історії та філософії науки.. – Х., 2004.
23. Романчиков В. І. Основи наукових досліджень.. – К. 2007.
24. Ростовський В. С. Основи наукових досліджень і технічної творчості. – К., 2009.
22. Самардак М.М. Філософія науки. Напрями, теми, концепції. Навчальний посібник.- К.: - 204 с.
25. Сидоренко В. К. Основи наукових досліджень – К. : 2000.
26. Соловійов С. М. Основи наукових досліджень: – К. 2007.
23. Соболев О.М. Постмодерн і майбутнє філософії. – К, 1997.
25. Семенюк Е.П. Філософія сучасної науки і техніки : підручник для вузів. – Львів, 2006.
26. Стеченко, Д. М. Методологія наукових досліджень. – К. 2007.
27. Сучасне природознавство: когнітивний, світоглядний, культурно-історичний виміри – К. 1995. Сурмін Ю. Майстерня вченого. Підручник для науковця. – К, 2006.
28. Філіпенко А. С. Основи наукових досліджень – К., 2004.

Допоміжна

1. Основи методології та організації наукових досліджень.: – К., 2010.
2. Рьод В. Шлях філософії: ХІХ–ХХ ст. К: Дух і Літера, 2010. 368 с.
3. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень. – К., 2003.
4. Філософія та методологія науки.- К., 2008.
5. Christman J. Social and Political Philosophy. A contemporary introduction. New York, London: Routledge Taylor & Francis Group, 2002.
6. Handbook of Contemporary European Social Theory / Edited by G. Delanty. New York, London: Routledge Taylor & Francis Group, 2006.

7. Sandmeyer. B. Husserl's constitutive phenomenology: its problem and promise. New York, London: Routledge Taylor & Francis Group, 2009.
8. The Twentieth Century To Quine and Derrida / Edited by W.T. Jones, R.J. Fogelin. Harcourt Brace Company, 1997.
9. Gauch H. G. Scientific Method in Practice / Hugh G. Gauch. – New York : 2003.
10. Pruzan P. Research Methodology : The Aims, Practices and Ethics of Science Springer, 2016.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

<http://nlu.org.ua> Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого
<http://dnpb.gov.ua/ua/> Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О.Сухомлинського
<http://www.library.univ.kiev.ua/ukr> Наукова бібліотека імені Михайла Максимовича
<http://lib.npu.edu.ua> Наукова бібліотека Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова
<http://www.library.ukma.edu.ua> Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія»
<http://lounb.org.ua> Львівська обласна універсальна наукова бібліотека
<http://odnb.odessa.ua> Одеська національна наукова бібліотека
<https://www.lib.dp.ua> Дніпровська обласна універсальна наукова бібліотека імені Первоучителів слов'янських Кирила і Мефодія
<http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/> Електронна бібліотека філософії
<https://pidruchniki.com/filosofiya/> Філософська навчальна література online